

Meglina prihodnost stanovanjske zadruga

Člani stanovanjske zadruga »Dobrova 80« ugotavljajo, da je njihova prihodnost zavita v meglu. Zadrugniki brez zemlje namreč še vedno niti približno ne vedo, kdaj bodo lahko postavili prvi kamen za svojo hišo. Njihove dveletne izkušnje so vse prej kot rožnate, zanimive pa so za širšo javnost zaradi uveljavljanja zadrugništva kot družbeno podprte oblike reševanja stanovanjske problematike.

Poglejmo nekoliko v zgodovino zadruga »Dobrova 80« oziroma zazidalnega območja, na katerem naj bi zadrugniki gradili. Februarja 1976 je Uradni list SRS objavil odlok skupščine občine Vič-Rudnik o sprejemu zazidalnega območja za zazidalno območje VS 201/5 Dobrova, ki ga je izdelal Ljubljanski urbanistični zavod v oktobru 1973. Zazidalni načrt je naročila krajevna skupnost Dobrova, dodamo naj še to, da je baje sedanje vodstvo krajevne skupnosti Dobrova proti gradnji na tem območju. Septembra 1977 je v Uradnem listu SRS predsednik izvršnega sveta viške občine izdal odlok o spremembi namembnosti zemljišča soseske VS 201/5 z natančnim seznamom parcel in njihovih lastnikov. 25. septembra je samoupravna stanovanjska skupnost Ljubljana Vič-Rudnik razpisala natečaj za prigrasitev v stanovanjsko zadrugo »Dobrova 80«. Mesec dni po razpisu se je za gradnjo prijavilo 225 zainteresiranih občanov. Ustanovni občni zbor zainteresiranih občanov, na katerem so ustanovili stanovanjsko zadrugo »Dobrova 80« in izvolili predsednika, tajnika, upravni odbor, je bil 12. novembra 1977. Konec februarja lani je končana registracija zadruga, sodna overitev, pri SDK Ljubljana pa je odprt žiro račun. 143 občanov je nakazalo ustanovitveni delež 5000 dinarjev in postali so redni člani zadruga. Zadeve pa se niso premaknile nikamor in novembra lani na drugem zboru zadrugnikov je odstopil prvi predsednik. Tu je bil tudi poizkus oblikovanja koordinacijskega odbora. Decembra lani izvršni svet naše občinske skupščine sprejme sklepe o nujnosti pričetka gradnje stanovanj v zadrugi »Dobrova 80«.

Nekaj dni zatem izda skupščina mesta Ljubljana smernice o politiki izvajanja družbenega plana Ljubljane 1976-1980 za leto 1979, v katerem je predvidena prva faza gradnje VS 201/5 Dobrova. Zadrugniki so imeli letos januarja in v začetku aprila zbere, vendar na njih niso dobili nobenih terminskih garancij o gradnji. Zadeva se ves čas, kljub goram popisane papirja, ni premaknila z mrtve točke. Občina trenutno čaka na odločitev ustavnega sodišča, kamor je prišla celotna problematika gradnje. Medtem pa so dane številne možnosti za razbohotenje špekulacij. »Morda je zemlja, predvidena za gradnjo, celo že prodana,« razmišljajo nekateri. Uradno tega nihče ne ve. Nekateri celo že razmišljajo o smislu obstoja stanovanjske zadruga. Vsem zadrugnikom, ki jim je težav z gradnjo že čez glavo, je dana možnost, da odstopijo in dobijo nazaj 5000 dinarjev pristopnine. Denar, ki so ga namenili za gradnjo, trenutno leži v bankah in propada. Kredite, namenjene gradnji, bi lahko naložili morda kje drugje, kjer težav iz primera »stanovanjska zadruga Dobrova 80« ne poznajo.

Vsi občinski organi so odlok o gradnji sprejeli, kljub temu je ponekod čutili nasprotovanje ali pa le čakajo na razvoj dogodkov z dvignjenimi rokami. Na območju, ki naj bi ga zazidali, imajo zemljo le tri čiste kmetije. Nadomestno zemljo so dobili le 1 do 1,5 kilometra oddaljeno od njihovih kmetij. Kje je torej cokla, ki zadržuje gradnjo na mrtvi točki? Prav gotovo se bodo morali občinska skupščina, samoupravna stanovanjska skupnost, lastniki zemlje in graditelji kaj kmalu usesti za skupno mizo in najti skupen jezik za dogovor, ki bi bil sprejemljiv za vse.

Zadrugniki so svojo plat medalje osvetili pred javnostjo. Kdaj bodo to storili tudi drugi?

IVO BREČIČ

»Retenski« spet dramati Velike Lašče

Kot je pred približno stotridesetimi leti Fran Levstik, imenovan tudi »retenski« študent, vzdramil tedanjo velikolaško gospodo z originalno dramsko uprizoritvijo o »Juntezu,« kmečkem očetu, ki so ga gospodje opijanili in mu vzeli hčer, namenjeno njegovemu prijatelju Žefrančku, tako da se je poročila s študentom..., igra je tekla kar v domači gostilni Pri Drakslerici, tudi zdaj misel na Frana Levstika, velikega velikolaškega junaka dramati

krajane Velikih Lašč in okolice. Bliža se namreč 150-letnica njegovega rojstva.

V sredo, 4. aprila, je bil na pobudo družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih skupnosti KS Velike Lašče razgovor o pripravah na Levstikovo proslavo, ki bo leta 1981. Srečanja, ki je bilo v Velikih Laščah, so se poleg krajanov udeležili tudi najvidnejši predstavniki občinske skupščine občine Ljubljana Vič-Rudnik, na čelu s predsednikom občinske skupščine tovarišem Viljem Beličem. Prebrano je bilo pismo SAZU, ki nakazuje po-

trebo po širšem kulturnem programu ob 150-letnici Levstikovega rojstva. Istega leta bo namreč tudi minilo 430 let od izida prve slovenske knjige. Želja je, da bi na Raščici odkupili stari mlin, kjer je bil rojen Primož Trubar in v njem uredili spominski muzej. Ureditev turističnih poti naj bi povežala pomnike kulturne zgodovine tega območja: Levstikove Retje s Stritarjevo Podsmreko in Trubarjevo Raščico. Obnoviti bo treba tudi zadrugni dom v Velikih Laščah v sodobni kulturni center.

Razgovor ni ostal samo pri kulturi, kajti brez razvoja drugih, predvsem gospodarskih dejavnosti, peša tudi kultura. Krajanje, ki se ukvarjajo pretežno s kmetijstvom in suho robo, želijo še marsikaj: novo zdravstveno postajo, kajti za 6.000 prebivalcev skrbita samo en zdravnik splošne prakse in en zobozdravnik, novo trgovino z železino, kajti iz sedanje sega prodajni vrvež skoraj na cesto, motel, ki bi ga oživljalo gostinstvo in turizem, razvit industrijski obrat, ki bo obdržal športni park za telesno aktivnost mladine, večje število zaposlenih na majhnih kmetijah, ki životarijo in izumirajo. Ob vseh številnih željah vedo, da vsem v kratkem času ni mogoče uresničiti. Tudi sama Levstikova proslava čez dve leti ne bo bistveno spremenila življenja Velikolaščanov. Veliko več bodo opravile uspešne priprave na obletnico, kot je v imenu vseh obljubil predsednik skupščine krajevne skupnosti Velike Lašče France Rigler, predsednik občinske skupščine Ljubljana Vič-Rudnik Vili Belič pa je obljubil vso možno pomoč občinske skupščine in njenih samoupravnih interesnih skupnosti. Zdi se, da se v sodobnih velikolaških krajanih oživlja zgodovinsko potrjen vztrajni in uporni »retenski« duh, ki ga je vse življenje dosledno izpričeval Fran Levstik.

MARJAN SEDEJ

Kriminal na cesti Dobrova—Horjul

Že večkrat smo opozarjali na kriminalni odnos do ceste Dobrova—Horjul, ki je bila še pred kratkim ena najlepše urejenih dolomitskih cest in asfaltirana z družbenim denarjem pred dobrimi enajstimi leti. Dolgo smo bili prepričani, da je asfaltna prevleka dala podjetju, ki jo je gradilo, odlično oceno. Ni se je dotaknila zmrzal, niti promet in skoro devet let je vzdržala brez vsake razpoke. Potem so naši odgovorni iznašli časovno formulo, kako cesto izenačiti z ostalimi, nesolidno zgrajenimi objekti.

To ni pretiravanje, verjemite. S pregovorom »Briga moja...« so pred dvema letoma ob petkih popoldan preusmerili z glavne ceste Vrhnika—Ljubljana najtežje tovornjake s prikolicami na to cesto. In ker to ni avto cesta, zgrajena z najvišjimi stroški in ker imajo motorna vozila prednost, na ljudi se pa pozablja, je postala omenjena cesta nepretrgana kolona najtežjih vozil, ki jih nihče ne nadzoruje.

Za olepšanje situacije so poskrbeli težki stroji graditeljev plinovoda, ki so prekopavali cesto za polaganje cevi in jo potem zasuli le zasilno. Na dolžini enega kilometra v Brezjah od Skodlarja do Andrejčka je cesta petkrat prekopana, vmesni asfalt med prekopanimi pa je razrit od gosenic strojev. Vprašujemo odgovorne komunalce, s katerim privoljenjem (upam, da ne brez njega) so razkopali našo cesto v korist »širše skupnosti«. Kajti prebivalci te doline smo mnenja, da mora ta »širša skupnost« tudi nam zagotoviti enake pravice in varnost na cesti. Kot ostalim občanom, pa čeprav nimamo vsi najnovejših vozil z rezervirano cesto konec tedna in so naši konji (kolikor jih je še ostalo) podivjani od orjaških velikanov, ki jih brezobzirno, brez omejitve hitrosti, skozi vas Brezje neusmiljeno potiskajo na rob ceste.

Brezjani postavljamo še eno vprašanje: kdaj bo na »smrtnem ovinku«, kot ga že nekaj let imenujemo, na ovinku pod Pečanovo hišo že tolikokrat obljubljeno ogledalo, če že mostička ni mogoče popraviti? To problematiko smo Brezjani po svojem delegatu pripravljeno postavili pred republiko skupščino. Se bo poslej kaj premaknilo v občini in v nekaterih glavah?

MINKA KRVINA

V bodoče mnogo dela

Pete seje sekretariata svetov potrošnikov sta se kot gostji udeležili načelnica ljubljanske tržne inšpekcije in predstavnica Centra za napredek gospodinjstva v Ljubljani.

Sprejeli so nekaj dogovorov za delo v letošnjem letu. Člani sekretariata svetov potrošnikov bodo obiskali vse krajevne skupnosti v občini in na zborih občanov seznanili krajanje s pravicami in dolžnostmi, ki jih imajo kot potrošniki. Že pred tem sestankom so z občinske konference svetov potrošnikov poslali vsem svetom potrošnikov v krajevnih skupnostih poslovnik in navodila, sestavljena na podlagi ustave in zakona o združenem delu, da bodo le-ti vedeli kakšna je vloga svetov potrošnikov.

S tržno inšpekcijo so se dogovorili, da bodo tržni in sanitarni inšpektorji skupaj s predstavniki svetov potrošnikov pregledali prodajalne, če le-te izpolnjujejo minimalne tehnične pogoje in kontrolirali cene in kakovost posameznih živil. Tržna inšpekcija ugotavlja, da so nekateri mesni izdelki globoko pod dopustno kvaliteto, pri čemer izstopajo hrenovke in nekater vrste salam. Sveti potrošnikov bodo imeli tudi tekoče naloge, kot denimo kontrola vodenja knjig prometa, reklamacij in povpraševanja, ki jih vodijo trgovske organizacije združenega dela in knjigo pritožb, v katero bodo vpisovali svoje pritožbe nezadovoljni potrošniki.

Center za napredek gospodinjstva pripravlja vse leto v svojih prostorih v Gradišču in tudi po drugih krajih Slovenije stalne in občasne razstave, demonstracije in tečaje. Ob razstavah živinskih izdelkov prireja tudi degustacije. Raz-

kotiček za potrošnike

stave in demonstracije pripravljajo po prej pripravljenem letnem načrtu.

Na sestanku je predstavnica tega centra obljubila, da bo center v bodoče pošiljal program svojih aktivnosti tudi Konferenci svetov potrošnikov na Viču. Ob boljši obveščenosti občanov bodo njihove razstave nedvomno bolj obiskane, čeprav se tudi sedaj ne pritožujejo nad obiskom.

V dogovoru z Gospodarsko zbornico Slovenije zasleduje center kakovost sirov. Pričeli bodo tudi testirati različne predmete in stroje, ki so nepogrešljivi v vsakem gospodinjstvu. Predstavnica Centra za napredek gospodinjstva je pozdravila predlog, naj bi skupno s predlogi svetov potrošnikov in občinske konference svetov potrošnikov planirali skupne akcije in tečaje, ker je menda veliko zanimanje za šiviljske, pletilske in druge tečaje. Za takšno sodelovanje bodo sicer potrebna določena sredstva krajevnih skupnosti, ki jih bodo morale le-te dati v svoje letne finančne načrte.

FRANCE PREŠEREN